

**PROTOKOL O
POSTUPANJU U
SLUČAJU
NASILJA MEĐU
DJECOM I MLADIMA**

Ova publikacija tiskana je u sklopu projekta „(Ne)budi mi (ne)prijatelj!“, kojeg provode Udruga za podršku žrtvama i svjedocima u partnerstvu sa Srednjom školom Ludbreg.

Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Udruge za podršku žrtvama i svjedocima.

Udruga za podršku žrtvama i svjedocima
Ljudevita Gaja 12, 32 000 Vukovar
032 639 333
www.pzs.hr

Za više informacije o EU fondovima posjetite web stranicu Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije: www.strukturnifondovi.hr i web stranicu Europskog socijalnog fonda: www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Dragi roditelji, nastavnici, svi koji se u radu susrećete s djecom i mladima,

nadamo se kako će Vam pojašnjenje **Protokola o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima** (dalje: Protokol), pomoći u radu i uspješnom suzbijanju nasilja među osobito ranjivom skupinom društva!

Protokol je donijela Vlada Republike Hrvatske 25. veljače 2004. godine. Od 2004. godine do danas, nažalost, brojna su djeca i mladi i dalje žrtve nasilje te je stoga bitno i dalje iščitavati Protokol kako bismo s vremenom zajedničkom suradnjom smanjili pojavu nasilničkog ponašanja.

Vjerujemo kako u svakodnevnom susretanju s djecom i mladima osobitu pozornost posvećujete njihovoj dobrobiti, a cilj Protokola je pojasniti obveze svakog uključenog nadležnog tijela kako bi se osigurala pravovremena i učinkovita zaštita djece i mladih, ali i kako bi se preventivno djelovalo na buduće indikatore nasilja.

Sretno!

Tim Udruge za podršku žrtvama i svjedocima

Što je nasilje među djecom i mladima?

- svako namjerno **fizičko ili psihičko nasilno ponašanje**
- usmjereno **prema djeci i mladima od strane njihovih vršnjaka**
- učinjeno **s ciljem povrjeđivanja**
- neovisno o mjestu izvršenja
- može se razlikovati po obliku, težini, intenzitetu i vremenskom trajanju
- uključuje **ponavljanje istog obrasca** i održava **neravnotežan odnos snaga** (jači protiv slabijih ili grupa protiv pojedinca).

Nasiljem među djecom i mladima smatra se osobito:

- namjerno uzrokovani **fizički napad** u bilo kojem obliku (udaranje, guranje, šamaranje, čupanje, zaključavanje bez obzira je li kod napadnutog djeteta nastupila tjelesna povreda)
- **psihičko i emocionalno nasilje** prouzročeno opetovanim ili trajnim negativnim postupcima od strane jednog djeteta ili više djece (ogovaranje, nazivanje pogrdnim imenima, ismijavanje, zastrašivanje, isključivanje iz skupine kojoj pripada ili isključivanje i zabranjivanje sudjelovanja u različitim aktivnostima s ciljem nanošenja patnje ili boli, širenje glasina s ciljem izolacije djeteta od ostalih učenika, ponižavanje, naređivanje ili zahtijevanje poslušnosti ili na drugi način dovođenje djeteta u podređeni položaj, kao i sva druga ponašanja počinjena od djeteta i mlade osobe (unutar kojih i spolno uznemiravanje i zlostavljanje) kojima se drugom djetetu namjerno nanosi fizička i duševna bol ili sramota.

OBVEZE NADLEŽNIH DRŽAVNIH TIJELA

ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE

U slučaju prijave nasilja ili dojave o nasilju među djecom, odgojno-obrazovna ustanova (škola) treba:

- odmah poduzeti sve mjere da se **zaustavi i prekine aktualno nasilno postupanje** prema djetetu, a u slučaju potrebe zatražiti pomoć drugih djelatnika odgojno – obrazovne ustanove ili po potrebi pozvati djelatnike policije;
- ukoliko je dijete povrijeđeno u mjeri koja zahtijeva liječničku intervenciju ili pregled ili se prema okolnostima slučaja može razumno pretpostaviti ili posumnjati da su takva intervencija ili pregled potrebni, **odmah pozvati službu hitne liječničke pomoći** ili na najbrži mogući način, koji ne šteti zdravlju djeteta, prepratiti ili osigurati prepratu djeteta od strane stručne osobe liječniku, te sačekati liječnikovu preporuku o daljnjem postupanju i dolazak djetetovih roditelja ili zakonskih zastupnika;
- odmah po prijavljenom nasilju o tome **obavijestiti roditelje djeteta ili zakonske zastupnike**, te ih upoznati sa svim činjenicama i okolnostima koje je do tada doznala i izvijestiti ih o aktivnostima koje će se poduzeti;
- po prijavi, odnosno dojavi nasilja **odmah obaviti razgovor s djetetom koje je žrtva nasilja**, a u slučaju da je postojala liječnička intervencija, uz dogovor s liječnikom, čim to bude moguće. Ovi razgovori s djetetom obavljaju se uvijek u nazočnosti nekog od stručnih djelatnika odgojno-obrazovne ustanove, a na način da se postupa

posebno brižljivo, poštujući djetetovo dostojanstvo i pružajući mu potporu;

- roditeljima ili zakonskim zastupnicima djeteta koje je žrtva vršnjačkog nasilja dati **obavijesti o mogućim oblicima savjetodavne i stručne pomoći djetetu** u odgojno-obrazovnoj ustanovi i izvan nje, a s ciljem potpore i osnaživanja djeteta te prorade traumatskog doživljaja;
- obaviti **razgovor s drugom djecom ili odraslim osobama** koje imaju spoznaju o učinjenom nasilju te utvrditi sve okolnosti vezane uz oblik, intenzitet, težinu i vremensko trajanje nasilja;
- ukoliko se radi o osobito teškom obliku, intenzitetu ili dužem vremenskom trajanju nasilja, koje može izazvati traumu i kod druge djece, koja su svjedočila nasilju, **savjetovati se s nadležnom stručnom osobom ili službom poradi pomoći djeci, svjedocima nasilja;**
- **što žurnije obaviti razgovor s djetetom koje je počinilo nasilje** uz nazočnost stručne osobe, ukazati djetetu na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja, te ga savjetovati i poticati na promjenu takvog ponašanja, a tijekom razgovora posebno obratiti pozornost iznosi li dijete neke okolnosti koje bi ukazivale da je dijete žrtva zanemarivanja ili zlostavljanja u svojoj obitelji ili izvan nje, u kojem slučaju će se odmah izvijestiti centar za socijalnu skrb, a po potrebi ili sumnji na počinjenje kažnjive radnje izvijestiti policiju ili nadležno državno odvjetništvo, a odgojno-obrazovna ustanova će poduzeti sve mjere za pomirenje djece i za stvaranje tolerantnog, prijateljskog ponašanja u odgojno-obrazovnoj ustanovi;

- **pozvati roditelje ili zakonske zastupnike djeteta koje je počinilo nasilje**, upoznati ih s događajem, kao i s neprihvatljivošću i štetnošću takvog ponašanja, savjetovati ih s ciljem promjene takvog ponašanja djeteta, te ih pozvati na uključivanje u savjetovanje ili stručnu pomoć unutar škole ili izvan nje (centri za socijalnu skrb, poliklinike za zaštitu djece, obiteljska savjetovališta i slično) i izvijestiti ih o obvezi odgojno-obrazovne ustanove da slučaj prijavi nadležnom centru za socijalnu skrb, Uredima državne uprave u županijama (Službama za društvene djelatnosti i/ili Gradskom uredu za obrazovanje i šport Grada Zagreba), policiji ili nadležnom državnom odvjetništvu;
- o poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama te svojim opažanjima **sačiniti službene bilješke**, kao i voditi odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka koje će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima.

CENTRI ZA SOCIJALNU SKRB

U slučaju prijave nasilja ili dojave o nasilju među djecom, koja je upućena od strane odgojno–obrazovne ustanove, domova za skrb o djeci, policije, državnog odvjetništva, djeteta, njegovog roditelja, zakonskog zastupnika ili neke treće osobe, imenovana stručna osoba za koordiniranje aktivnosti vezanih uz problematiku nasilja među djecom i mladima u centru za socijalnu skrb ili osoba koja je u slučaju njezine odsutnosti zamjenjuje, dužna je :

- po primitku prijave ili obavijesti **žurno ispitati slučaj** te pribaviti podatke o svim okolnostima, naročito o obliku, intenzitetu, težini i vremenskom trajanju nasilja, kao i sve podatke o obiteljskim i drugim prilikama djeteta koje je počinitelj nasilja;
- što žurnije **pozvati roditelje ili zakonske zastupnike djeteta** koje je počinilo nasilje i na primjeren način obaviti razgovor poradi stjecanja uvida u obiteljske i druge prilike djeteta, a tijekom razgovora nastojati doznati je li dijete bilo izvrgnuto bilo kojem obliku nasilja ili zanemarivanja u svojoj obitelji ili izvan nje;
- radi zaštite djetetovih prava i radi što žurnijeg otklanjanja uvjeta koji pridonose nasilnom ponašanju djeteta, **izreći primjerene mjere obiteljskoppravne zaštite**;
- u slučaju sumnje na zlostavljanje ili zanemarivanje djeteta od strane roditelja ili zakonskih zastupnika, **podnijeti prekršajne, odnosno kaznene prijave**;
- upoznati roditelje, odnosno zakonske zastupnike djeteta počinitelja nasilja s neprihvatljivošću i

štetnošću takvog ponašanja i izvijestiti ih o nadležnostima centra za socijalnu skrb za zaštitu prava i interesa djeteta;

- preporučiti i obvezati roditelje, odnosno zakonske zastupnike djeteta počinitelja nasilja na **uključivanje u savjetovanje ili stručnu pomoć pri centru za socijalnu skrb ili pri drugoj odgovarajućoj ustanovi**, odnosno njihovim službama i u slučaju potrebe obvezati ih na uključivanje djeteta u primjerene oblike psihosocijalne pomoći, te ih nadzirati u izvršavanju zadane obveze;
- **redovito nadzirati preporučeno postupanje roditelja prema djetetu**, te obaviti odgovarajuće provjere i izvide, kao i pratiti djetetovo ponašanje u odgojno-obrazovnoj ustanovi ili u drugoj sredini gdje boravi, a posebice pratiti je li dijete i dalje nasilno, kako bi se poduzele primjerene mjere obiteljskopravne zaštite djeteta;
- o svakoj zaprimljenoj prijavi, odnosno obavijesti o nasilju među djecom i mladima **voditi odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka**, te evidentirati i bilježiti svako postupanje centra za socijalnu skrb.

POLICIJSKE UPRAVE – POLICIJSKE POSTAJE

U slučaju prijave nasilja ili dojave o nasilju među djecom, koja je upućena od strane odgojno – obrazovne ustanove, domova za skrb o djeci, centra za socijalnu skrb, djeteta, njegovog roditelja, zakonskog zastupnika ili neke treće osobe, imenovana stručna osoba za koordiniranje aktivnosti vezanih uz problematiku nasilja među djecom i mladima u policijskoj postaji ili osoba koja je u slučaju njezine odsutnosti zamjenjuje, dužna je:

- **žurno uputiti specijaliziranog policijskog službenika za maloljetničku delinkvenciju**, a iznimno drugog policijskog službenika, radi poduzimanja nužnih i neodgodivih mjera i radnji, ako zbog okolnosti ne može postupiti specijalizirani službenik, na mjesto događaja, utvrditi sve činjenice i okolnosti vezane uz prijavu, odnosno dojavu, te poduzeti sve potrebne radnje s ciljem pružanja pomoći žrtvi radi sprečavanja nastavljanja nasilja, kao i zdravstvenog zbrinjavanja žrtve;
- **pribaviti podatke** potrebne za razjašnjavanje slučaja, te utvrditi eventualno postojanje elemenata kažnjive radnje i identificirati počinitelja;
- u slučajevima intervencije policijskih djelatnika, kada se utvrdi postojanje osnovane sumnje da je počinjen prekršaj ili kazneno djelo, policijski djelatnici postupit će sukladno propisima iz svoje nadležnosti;
- **provesti kriminalističku obradu maloljetnih počinitelja nasilja** u nazočnosti roditelja ili zakonskih zastupnika, a u slučaju

njihove nedostupnosti, u nazočnosti djelatnika službe socijalne skrbi;

- sukladno važećim propisima **provesti žurne istražne radnje** te, ovisno o okolnostima slučaja, podnijeti kaznenu prijavu nadležnom državnom odvjetniku za mladež, odnosno podnijeti zahtjev za pokretanjem prekršajnog postupka uz prijedlog za izricanje primjerenih zaštitih mjera;
- o zaprimljenoj prijavi, odnosno dojavi o nasilju među djecom i mladima **obavijestiti nadležni centar za socijalnu skrb** radi poduzimanja mjera obiteljsko-pravne zaštite;
- **voditi odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka** o slučajevima prijave ili obavijesti o nasilju među djecom i mladima.

OBLICI, NAČIN I SADRŽAJ SURADNJE

Provođenje Programa aktivnosti za sprečavanje nasilja među djecom i mladima, kao i ovog Protokola pretpostavlja što **žurniju uspostavu suradnje nadležnih državnih tijela i drugih čimbenika** koji sudjeluju u sprečavanju, otkrivanju i suzbijanju nasilja među djecom i mladima (odgojno–obrazovne ustanove, domovi za skrb o djeci, centri za socijalnu skrb, policijske postaje, zdravstvene ustanove, državna odvjetništva i jedinice lokalne i područne /regionalne/ samouprave).

Obveze nadležnih tijela i drugih čimbenika koji sudjeluju u sprečavanju, otkrivanju i suzbijanju nasilja među djecom i mladima u poduzimanju mjera i aktivnosti usmjerenih prema sprečavanju i suzbijanju nasilja jesu:

- u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave održavati **redovite sastanke predstavnika nadležnih tijela**, odnosno stručnih osoba za koordiniranje aktivnosti vezanih uz problematiku nasilja, te uspostaviti učinkovite načine suradnje i razmjene značajnih podataka, kako u pogledu pojedinih slučajeva nasilja, tako i o postignućima u rješavanju problema nasilja među djecom i mladima;
- u slučaju prijave ili obavijesti o nasilju **osigurati drugom nadležnom tijelu odgovarajuće podatke o slučaju** i postupanju radi potpunog uvida u poduzete aktivnosti s ciljem sveobuhvatne zaštite djeteta;
- **uspostaviti suradnju i razmjenu podataka** s drugim jedinicama lokalne i područne

(regionalne) samouprave u cilju razmjene iskustava i stvaranja «dobre prakse»;

- uspostaviti suradnju s drugim čimbenicima koji bi u konkretnom slučaju mogli pomoći, **primjerice s nevladinim organizacijama**, vjerskim zajednicama, obiteljskim savjetovalištima, te stručnjacima koji se bave problematikom vršnjačkog nasilja;
- izraditi **posebne i prilagođene planove postupanja u slučaju nasilja među djecom i mladima** uvažavajući posebnosti pojedinih sredina;
- uspostaviti **suradnju s nadležnim zdravstvenim ustanovama i liječnicima školske medicine**.

Sukladno Programu aktivnosti za sprječavanje nasilja među djecom i mladima nužno je o problemu nasilja među djecom i mladima **redovito izvještavati roditelje i djecu** te ih poticati da prijavljuju nasilje, a tijekom nastavnih i izvannastavnih aktivnosti **promicati modele nenasilne komunikacije, međusobne tolerancije i uvažavanja**, organiziranjem tribina, roditeljskih sastanaka, satova razredne zajednice, učeničkih priredbi, objavama na oglasnoj ploči odgojno-obrazovnih ustanova ili na drugi primjereni način.

U sve aktivnosti vezane uz sprečavanje nasilja među djecom nužno je uključiti djecu i mlade te roditelje, zakonske zastupnike, odgojno-obrazovne djelatnike i ostale stručne osobe kao aktivne sudionike i partnere, kako bi se dugoročno promicala načela nenasilja, kao preduvjeta kvalitetnog i sigurnog odrastanja djece.

KONTAKTI:

116 006 Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja

116 111 Hrabri telefon za djecu

HRABRI telefon

Mali zaslužuju veliku pažnju.